

PRIMORSKI GOSPODAR

List za povspesevarje kmetijstva v slovenskem Primorju.

Ureduje *Dominko Viljem*, ravnatelj slovenske kmetijske šole v Gorici v p.

Izdaja „Goriško kmetijsko društvo“.

Štev. 8.

V Gorici, dne 30. aprila 1912.

Tečaj VIII.

Obseg: 1. Poziv društvnikom »Gor. kmet. društva« in naročnikom »Prim. Gospodarja«; 2. Dolenjska zelenika in žametasta črnina priporočljivi vrsti za Vipavsko dolino in Goriško; 3. Redilne snovi živali; 4. Najnovejše izkušnje glede škropljenja trt zoper peronosporo; 5. Navodilo, kako naj se zatira peronospora na Primorskem; 6. Društvene vesti; 7. Vabilo na skupno naročbo modre galice; 8. Vabilo k občnemu zboru »Gor. vinarskega društva«.

Poziv

društvnikom »Gor. kmet. društva« in naročnikom
»Prim. Gospodarja«.

Z ozirom na to, da še danes niso poravnane vse letnine in naročnine za leto 1911. in 1912., naprošajo se najuljudnejše vsi dolžniki, naj poravnajo svoj dolg pri društvu še v teku meseca maja t. l.

O tej priliki opozarjamo društvnike ponovno na §. 8 društvenih pravil, ki se glasi »**Letnino je plačati v prvi četrtini leta.**«

Z ozirom na to, da mislijo nekateri naši društvniki, češ, da služijo 3 K, ki jih morajo plačati vsako leto, kot naročnina za »Prim. Gospodarja«, zdi se nam potrebno, da jim to zadevo pojasnimo. Vsak društvnik t. j. tak, ki je plačal enkrat za vselej 1 K pristopnine in plačuje redno vsako leto 3 K letnine, dobiva »Prim. Gosp.« brezplačno, ima pa vrhu tega pravico naročati pri društvu različne kmetijske potrebščine, iskati pri društvu nasvetov, biti deležen sploh vseh koristi in ugodnosti, ki mu jih društvo lahko nudi, ima pravico udeleževati se občnih zborov glavnega društva, voliti, voljen biti itd. Vseh prejnavedenih pravic pa naročnik »Prim. Gosp.« nima, ampak on ima edino to pravico, da zahteva lahko 24 številk društv. glasila na leto.

Konečno moramo opozoriti na to, da društvnik preneha biti glasom § 12. dr. pravil le oni in sicer: 1.) Ki

naznani svoj izstop tri mesece pred koncem leta, 2.) ki umrje in 3.) oni, ki ga izključijo osrednji ali pa občni zbor. Prosimo toraj naše društvénike naj blagovole to uvaževati.

»Goriško kmetijsko društvo«.

Dolenjská zelenika in žametasta črniča priporočljivi vrsti za Vipavsko dolino in Goriško.

V 1., 2., 3. in 4. številki »Prim. Gospodarja« je bil priobčen nek članek pod naslovom: »Ali nam je mogoče z našimi vini z današnjim pivom tekmovati ali konkurirati?« S tem člankom se je dokazalo to-le: 1. Da pretežna večina naših goriških in vipavskih vin nima onih lastnosti, ki so neobhodno potrebne, da postane kmetijsko-tehniški izdelek, namenjen za eksport od juga proti severu kakor je pivo, sposoben za eksport s severa proti jugu. 2. Da ni množina naših vin za tekmovanje s pivom nikakor zadostna.

V 4. številki je bilo kar naravnost povedano, da pri nas nikakor ne kaže za eksport v severne kraje, odkodar prihaja k nam pivo, saditi takih vrst grozdja, katera dajajo močna vina in še teh v skromni meri, vsled česar se imenujejo tudi »Gospoške sorte«. Da ne kaže pridelovati takih vin, utemeljilo se je in reklo: »Iz takih vrst napravljena vina stanejo pridelovalca tudi mnogo preveč, ker se pridelava namreč na enako velikem prostoru finega grozdja veliko manj kakor onega navadnih ali slabotnejših vrst.« Temu odstavku je bila dodana v 4. številki »Prim. Gosp.« po pisatelju članka samem opazka, glaseča se tako-le: »O sortah grozdja, katere naj bi se sadilo pri nas ravno v svrhu izdelovanja vina za eksport v severne kraje, sledil bo o svojem času v tem listu še poseben članek.«

Ta članek je današnji. Namen tega članka je, določiti one vrste grozdja, katere naj bi se pri nas v gornji namen razmnoževale, zasajale v velikih kompleksih (vinogradih) in napravljalo iz njihovega grozdja, pridelanega na razmeroma malem prostoru, velike množine za izvažanje proti severu sposobnega vina. Gre se torej za določitev kvantitativno in kvalitativno priporočljivih trtnih vrst. Oglejmo si najpoprej naše

domače vrste, da se prepričamo ali se morda ne dobe med njimi kakšne take vrste, ki bi bile kvantitativno in kvalitativno sposobne in sicer oglejmo si najprvo vrste za izdelovanje belih in potem one za izdelovanje črnih vin.

H kvantitativnim domačim belim vrstam smemo prištevati pred vsem glero, o kateri pravi ljudski pregovor: »Glera bren-tač nagmera,« potem pa še klarno mejo ali klarnico, dolgopetljo, kraljevino, grganijo, že manj pa pinolo in sipo.

K vrstam za izdelovanje velikih množin črnega vina za-moremo prištevati od domačih prav za prav le gnjet (gnjedica) in tu pa tam tudi še furlanski korvin.*)

Glera, bodisi špička ali pa okrogla, rodi jako obilno, toda njeno grozdje je za napravo eksportu namenjenega vina odločno prevodeno, to je, sladkorja in ekstratovih snovi prerevno. Isto-tako vsebuje iz nje pripravljeno vino tudi premalo kisline. Edino kar bi pri glerinem vinu ugajalo, je njegova zelenkasta barva.

Klarna meja ali klarnica zaostaja glede rodovitnosti že ne-koliko za glero, sicer pa so vse druge njene lastnosti, razven barve vina, že veliko ugodnejše; toda v prav dobrih legah daje pa skoraj na kislini prerevna, posebno pa prerumena vina.

Dolgopetlja ali repačka je bila pač kakor nalašč za odrajto-vanje desetine nekdanšnjim grajščakom ustvarjena sorta.

Klarna meja ali klarnica zaostaja glede rodovitnosti še precej za glero, sicer so pa vse druge njene lastnosti, razven barve, veliko ugodnejše za izdelovanje eksportnega vina.

Kraljevina (izvirna hrvaška sorta), je vrsta, katero je pri-pravil v Vipavo pred približno petdesetimi leti pokojni vipavski dekan Jurij Grabrejan in sicer iz Adlešč na Belokranjskem. Naj-boljši dokaz njene velike rodovitnosti in odlične dobrote vina nam podaja pač dejstvo, da so vipavski vinogradniki, ko so to novo trto spoznali, zmikali ponoči iz dekanovih vinogradov ključe (kovči) in sicer še celo v obliki že narezanih napnencev (šparonov). Blagi mož se je seveda jezil nad takim nepoštenim počenjanjem, z druge strani pa se je radoval, ker je čutil v sebi zavest, da je z uvedbo kraljevine vipavskim vinogradnikom ja-ko ustregel. Na Goriško se je pričela širiti ta trta šele po pri-morskih učencih nekdanjnje vinarske in sadjarske šole na Sla-

*) Izmed vseh tu naštetih vrst, razven iz korvina, se je pripravljalo iz vsake posebej vino za poskušnjo že pred 39 leti na tadašnji vinarski šoli na Slapu pri Vipavi.

pu. Kraljevina je istinito jako rodovitna trta, katera daje obenem prav dobro, toda za eksport proti severu, vzlic najpravilnejši napravi, vendar le nekoliko prerumeno vino s preskromno količino kisline.

Vse ono, kar priporoča kraljevino, velja tudi glede, že pred več nego 100 leti k nam iz južne Tirolske uvedene grganije, kateri pravijo Tirolci naravnost »Gorgonja«. Glede rodovitnosti vlada med obema pa vendar ta razlika, da je grganija le navidezno tako rodovitna kakor je kraljevina. Grganija nastavi namreč prav tako obilo grozdja kakor kraljevina, grozdi so pri njej celo večji, njeno grozdje pa ni tako mošteno, kajti ima redke jagode, mnogo težje hlastine in debeleje lupine. Tudi vino grganije nima kot eksportno tako ugodnih lastnosti, kakor ono kraljevine, kajti ima višjo barvo in manj kisline. Vino kraljevine pa ima tudi, če je grozdje prav dobro dozorelo, obenem kaj fin, na muškati spominjajoči duh, česar pa grganija nima.

Pinola in sipa pa se prav za prav ne morete prištevati k naštetim kvantitetnim vrstam, dasiravno nista oprhljivki in prav dobro obroditi. Ali kar se pa tiče dobrote njihovega vina za eksport, posebno pa pinolinega, sta pa vendar »b u o n a« v pravem pomenu besede! Glasom izkušenj g. B. Skalicky-ja je pinolino vino najbolj harmoničnega okusa za severne dežele in ima obenem najlepšo barvo.

(Nadaljevanje sledi.)

Redilne snovi živali.

Pravilna reja in pravilno razumevanje pri vzreji morata sodelovati, če naj imamo od naše domače živine kako korist. Iz najboljše pasme ne bo brez pravilnega krmljenja nič — saj pravi že stari pregovor, da krava pri gobcu molze — pravilno krmljenje pa nikakor ni lahka reč. Nekateri kmetje imajo posebno dober čut za to in razumejo naravnost izborno dajati živini krmo ne le v pravilni sestavi, ampak tudi v najbolj okusni obliki; ta sposobnost pa je posledica dolgotrajne skušnje, bistrega opazovanja in ne v zadnji meri tudi ljubezni in veselja, ki ga ima kdo z živino. Splošno bo pravilno krmil samo tisti, ki pozna

ustroj in delovanje živalskih prebavil in sestavo krme; da nastanejo pri živini meso, tolšča, kri in kosti samo iz snovi, ki jih je žival dobila s krmo, to je tako samo po sebi umljivo. Prehod krme v dele živalskega telesa pa se vrši v živalskih prebavilih. Kdor hoče torej pravilno krmiti, mora poznati, kako se vrši prebava in prehrana in kako so sestavljena razna krmila.

Pri sestavi živalskega telesa je udeležena cela vrsta kemičnih spojin. V življenju se v enomer porabi en del teh spojin in izrabljene, neporabne sestavine se odstranijo iz telesa. Če živalsko telo ne dobiva vedno nadomestka za porabljene snovi, razpade v kratkem času zaradi lakote. One snovi, ki sestavljajo telo, ki vzdržujejo življenje, varujejo sestavine pred razpadanjem in skrbijo za nadomestek porabljenih snovi, imenujemo redilne snovi.

Ne glede na vodo in sol pa živina ne dobiva redilnih snovi čistih, samih, ampak vedno v družbi ali zvezi z drugimi in take naravne mešanice raznih redilnih snovi skupaj z neprebavnimi snovmi, kakor jih imamo n. pr. v rastlinah, imenujemo krmila.

Redilne snovi, ki so v raznih krmilih, delimo v organske in neorganske. Prve so zgorljive, druge pa nezgorljive ali rudninske. Organske redilne snovi pa delimo v dve vrsti in sicer v take, ki vsebujejo dušik in take, ki so brez njega. V prvo vrsto spadajo beljakovine ali protejinine, v drugo vrsto pa mast, takoimenovani ogljeni hidrati, toraj škrobaste tvarine. Med neorganske redilne snovi spadajo voda, rudninske soli in pepel.

V naslednjem bomo govorili o vsaki tukaj navedenih skupin redilnih snovi posebej:

• 1. Beljakovine ali protejinine. Te snovi so ravno tako sestavljene kakor beljak v jajcu; vlaknina krvi in sirnina mleka sta tudi enako sestavljeni. Beljakovine so za živino najbolj važna redilna snov, ker so iz njih sestavljeni vsi tkaninasti deli živalskega telesa. Brez beljakovin bi živina res ne zamogla živeti. Te snovi so za tvoritev krvi, mesa in mleka neobhodno potrebne in se ne dajo z nobeno drugo redilno snovjo nadomestiti. Beljakovine se nahajajo v vseh zelenih rastlinskih delih, v mladih v večji meri kot v starih. Pri rastlinah pa ima steblo malo beljakovin, zato pa več listje in cvetje. Stročnice, večina žit, oljeve prge (oljne tropine) in otrobi imajo veliko množino beljakovnatih snovi.

2. **M a s t.** Ta daje v prvi vrsti moč in toploto. Nadalje služi za neposredno tvorbo živalske masti in je torej važna za pitanje živali. Tudi služi mast, ki se v živali nabere, telesu za rezervno hrano. Dobre dojnice se ob času, ko so brez mleka, navadno odebelijo, po otelitvi pa postanejo zopet suhe. To je znak, da hrana, kar jo živina dobiva, ne zadošča, da bi uzdržavala močno oddajanje mleka.

Mast oziroma mastna olja se nahajajo v vseh rastlinskih delih, toda navadno le v malih množinah. Največ tolšče ima semenje oljnatih rastlin (n. pr. lanu, buč, repice) med žiti pa največ rž in oves. Zelo malo tolšče je v raznih repah, krompirju, slami.

3. **O g l j e n i h i d r a t i a l i š k r o b a s t e s n o v i.** Ogljenih hidratov je v vseh krmilih zelo mnogo, toda njihova vrednost je mnogo manjša kot vrednost beljakovin in tolšč. Kakor tolšča služijo za to, da dajejo telesu moč in toploto. Porabijo pa se lahko tudi za tvoritev tolšče. Najvažnejši ogljeni hidrati so: staničnina ali lesna vlakna, škrobova moka in razne vrste sladkorja.

Lesna vlakna tvorijo ogrodje rastline, ki jo drži pokonci. Nahajajo se v veliki množini v travniški krmi, posebno pa v slami. Kot redilna snov pa je staničnina malo vredna. Čim bolj stara in trda postaja kaka rastlina, tem manjša je njena redilna vrednost. Za prehranitev prežvekovalcev pa je staničnina velike važnosti kot polnež. Pri teh živalih mora biti želodec, oziroma vsi njegovi deli popolnoma zapolnjeni, da se prežvekovanje pravilno vrši in konča. Če dobi živina le kratko krmo, se prežvekovanje ne vrši pravilno in prebavljanje se lahko moti.

Škrobova moka se nahaja v rastlinskih stanicah v obliki malih zrn in je belkast prah. Škrob se nahaja v velikih množinah v semenju in sadežih, posebno v žitnem zrnju in v krompirju. Sladkor je najdragocenejša redilna snov med ogljenimi hidrati. V rastlinah se nahaja v raztopljeni obliki, tako da se lahko prebavi in spravi na ta način v kri.

Mnogo sladkorja imajo, kakor je znano, razni sadeži, potem razne vrste pese, korenje (korun), zelena koruza, mlada trava in žitne bilke. Zadnje rastline izgube po odvetenju svojo množino sladkorja, ki se deloma porabi, deloma pa spremeni v škrobovo moko.

4. Voda je važna sestavina živalskega telesa. Potrebuje se v velikih množinah in služi v ta namen, da se nadomestijo soki, kri, mleko in ona voda, ki izhlapi. Nadalje služi v ta namen, da raztopi in prenaša redilne snovi in porabljene, telesu škodljive snovi spravi iz telesa (scalnico, pot).

Voda, ki se uporabi, se nadomesti deloma z vodo, ki je v krmilih, deloma pa naravnost s pitno vodo. Živina potrebuje različne množine vode; to je odvisno od načina življenja, od zračne toplote, od vrste in načina krmljenja. Dobra sveža voda v dovoljni množini vpliva izredno ugodno na zdravje živine, posebno pa na izrabo krme. Pri tem je izločevanje sokov in premena redilnih snovi naravna in normalna.

Prevelika množina vode škoduje in sicer tembolj, čim hladnejša je voda. Na ta način se prehladijo notranji organi. Kakor pa je voda škodljiva, če se daje v preveliki množini in obnem mrzla, ravno tako škodljivo je tudi pomanjkanje vode. Seveda bi bilo tudi napačno, če bi hoteli pri živini nadomestiti izgubljeno toploto na ta način, da bi jo napajali s toplo vodo.

Topla voda nima lastnosti, s katerimi se pogasi žeja in oslabi notranje organe živine. Pitje je ravno tako važna potreba za življenje kakor krma; za pitje pa je čista vrelična, studenčnica ali rečnica najboljša; vsaka umetno narejena pijača (zamešana z otrobi, pomije) je manj pripravna za žejo, je ne pogasi, pač pa lahko zdravju naravnost škoduje.

Pri mnogih kmetijah je navada, da se napaja živina v hlevu, tako da živina celo leto ne pride iz hleva; kjer je le mogoče, naj se živina napaja zunaj hleva, ker je gibanje in — dasi kratko— bivanje v svežem zraku za živino zelo koristno; tudi se s tem živina utrdi in postane bolj odporna proti raznim boleznim. Voda za napajanje naj bi imela toplino 11 do 15° C.

5. Rudninske soli in sestavine pepela. Rastlinski pepel vsebuje kali, natron, magnezijo in železo, in vse te sestavine se spajajo s fosforovo kislino, žvepleno kislino in klorom ter tvorijo na ta način rudninske soli. V različnih množinah se te rudninske snovi nahajajo v vseh krmilih.

Dobro seno in otava imata mnogo rudninskih snovi, posebno apna in kalija, a v obeh se nahaja tudi fosforova kislina v dovoljni množini. Žitno zrnje ima pred vsem kali in fosforovo kislino. Krompir in repa imata malo rudninskih snovi. Rudnin-

ske snovi so potrebne za prehranitev živali, zato jih imenujemo redilne snovi. Brez njih bi namreč živali sploh ne mogle živeti. Saj potrebujejo veliko množino apna in fosforove kisline za svoje okostje; kali je važna sestavina krvi, soli ne sme manjkati prebavilam, železa ne v krvi. Če teh sestavin ni, kjer bi morale biti, potem žival zboli.

Navadno ima krma dovolj teh redilnih soli, tako da jih nikoli ne primanjkuje, če krmimo pravilno. Izjemo dela kvečem kuhinjska sol. Če je zrastle krma na taki zemlji, ki vsebuje malo apna in malo fosforove kisline, se pri živini prav rado pokaže lizanje ali živina dobi mehke kosti.

V »Gospodarskem Glasniku« Naredi.

Najnovejše izkušnje glede škropljenja trt zoper peronosporo.

Bolezen, ki jo imenuje vinogradnik *strupena rosa*, povzročča, kakor znano, glivica, ki se imenuje peronospora (ali po novejšem plasmopara) *viticola*.

Ta bolezen je zlasti v vlažnih deževnih letih tako huda, da je v stanu uničiti v najkrajšem času pridelek ali celo trto.

Glivica se razmnožuje in razširja potom takozvanih trosov, to je nekakega zelo drobnega in finega prahu podobnega semenu, ki je tako lahko, da ga zanese lahko najlahnejši veter na veliko daljavo.

Prvi trosi, ki se prikažejo spomladi, ko trta ozeleni, dospejo na trto z bolnih lanskih, opadlih listov in grozdov, na katerih so prezinili, potem se pa razvijajo poletni trosi na trti sami, zlasti na listju, kjer tvorijo na spodnjih straneh znane sivobeke lise.

Dosedaj so menili veččaki, da okuži peronospora trtni list na ta način, da padejo njeni trosi na zgornjo stran lista, kjer izkalé v kapljicah, ki so ostale tam po dežju, megli ali rosi. Klica, koreninica (podgobje ali micelj) glivice se potem zaraste v list, kateremu odteguje hrano in ga s tem opali, nakar izrastejo na spodnji strani lista v obliki nekakih vej, na katerih se razvijajo, novi poletni trosi (seme) glivice.

Kadar ti dozoriijo okužijo novo izrastle liste itd.

Znani učenjak Müller-Thurgau, ravnatelj vinarske in sadjarske šole v Wädensvillu v Švici, je pa lansko leto z natančni-

mi poskušnjami dokazal, da se trosna koreninica (micelj) peronospore veliko raj zaraste od spodnje strani v list, kakor od zgornje.

Na spodnji strani lista se nahajajo neke zračne odprtine (luknjice), skozi katere trta diha oziroma asimilira in skozi katere tudi izhlapeva preobilno vodo.

Zato pa ima tukaj glivična koreninica veliko boljšo priložnost, da se vraste v list, kot na zgornji strani, kjer je odprtin v listu jako malo.

Večina trosov pade sicer res na zgornjo stran lista, kjer najde tudi zadostno vlago za izkalitev ali razmeroma malo se jih tod vraste v list, pač pa se vraste vanj skoraj vsak tros, ki izkali na spodnji strani lista.

V suhih letih je spodnja stran trtnih listov seveda skoraj vedno suha in zato ni zadosti vlage, da bi trosi na njej izkalili. V mokrih letih, ob vednem deževju pa se zmoči tudi spodnja stran listov, obenem pa postanejo listi vsled obilne vlage tudi bolj rahle sestave, bolj mehkužni, poleg tega se pa listne odprtine še močno odpro, da izhlape preobilno vlago in vse to pospeši, da se list naglo in hudo naleze bolezn, ki je kakor smo videli leta 1910, v mokrih letih posebno huda.

Peronospori se, kakor dobro vemo, ubranimo le na ta način, da površino lista, oziroma grozda še prej, predno padejo nanj prvi trosi, zastrupimo.

To storimo s tem, da trte poškopimo z modro galico, ki je za te glivice pravi strup.

Kakor hitro pride kaj vlage na poškopljeni list, se raztopi v njej takoj nekoliko galice, tako da se nahajajo mesto navadne vode na površini lista kaplje po galici zastrupljene vode.

V taki vodi kaleči tros peronospore ne more razviti koreninice, ki naj bi se vrasla v list, ker zastrupi klice galica že med kalenjem.

Ker vemo toraj sedaj, da se ravno od spodnje strani list raje naleze peronospore kot od zgoraj, bomo morali škropiti trtno listje bolj od spodnje nego od zgornje strani. Posebno važno bode to v mokrih, deževnih poletjih.

Zato priporočam že sedaj, da se vinogradniki poprimejo tega novega načina škropljenja in da delajo ž njim sami poskušnje na ta način, da poškopijo en del vinograda oziroma

poglavitno samo od spodnje strani, da se tako prepričajo o resničnosti Müller - Thurgau-jevih izkušenj.

Za škropljenje listja od spodnje strani je treba seveda posebnih priprav, vsaj posebnega razpršilnika.

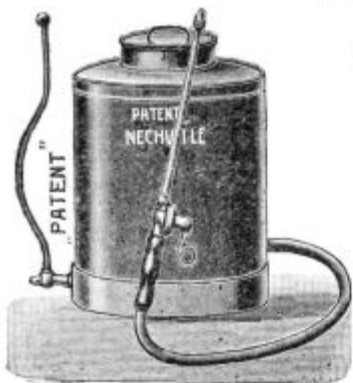
Podoba 1.

Razpršilnik za škropljenje trtnih listov od spodaj z obračevalnim obročem.

Zelo pripraven je za ta namen razpršilnik, ki nam ga kaže podoba 1. Ta razpršilnik je obrnjen z ustnikom navzgor in ima poleg tega še obroč, s katerim se obračajo doli viseči listi, da se jih lahko od spodaj poškopri.

Škropilnica, s katero se trte škropi, mora za tako škropljenje od spodaj galico posebno na fino pršiti, ker bi šlo sicer mnogo galice v zgubo. Tudi je treba, da se dá škropilnica z isto roko, s katero se njeno cev drži, hipoma zapreti.

Vse te prednosti imajo škropilnice, ki jih izdeluje dunajska, češka tvrdka Franc Nechvíle (Dunaj, V./I., Margarethenstrasse 98), katero tvrdko tukaj kar najtopleje priporočam z opombo, da daje tvrdka na priporočilo podpisanega naročnikom iz naših krajev na cene v ceniku znaten popust.

Podoba 2.

Trtna škropilnica »Avstrija« z enim razpršilnikom, hipno zatvornico in z uravnavalcem pritiska.

Slika 2. nam predočuje priljubljeno škropilnico »Avstrija« z enim razpršilom s hipno zatvornico in z uravnavalcem pritiska.

Hipna zatvornica omogočuje, da se s palcem desne roke, v kateri držimo cev škropilnice, škropilni curek poljubno takoj prekine, ne da bi bilo treba rabiti pri tem levo roko. To nam pride zlasti pri škropljenju listja od spodnje strani, kakor tudi pri škropljenju grozdja prav, ker porabimo levo roko lahko za to, da ž njo zagrinjamo listje, z desnico pa z enkratnim ali večkratnim

privzdigom palca razpršimo potrebno množino galice, ne da bi jo po nepotrebnem potratili.

Uravnalec pritiska, ki na istem mestu sam deluje, ima ta namen, da mora škropiljač razvijati v škropilnici vedno pritisk nad dve atmosferi, kar edino omogočuje, da se galica prav na fino razpršava.

Podoba 3.

Navadna trtna škropilnica »Avstrija« z dvema razpršilnikoma.

Slika 3. nam kaže na navadni škropilnici »Avstrija« Nechvilov dvojni razpršilnik, k škropljenje večjih trt zelo pospešuje.

Ta razpršilnik ima pa tudi to dobro lastnost, da se dá obračati okoli svoje poncezne osi, tako da se ustnika lahko obrneta navzgor, če se škropi listje od spodnje strani, ali pa navzdol, če se škropi od zgornje strani. Take razpršilnike se dobi tudi z istim samim ustnikom, ki so za škropljenje listja od spodnje strani še boljši, ker prihranijo galico.

Podoba 4.

Trtna škropilnica »Hidrolina« a) razpršilnik komet, b) podaljševalna cev s kolenaštim razpršilnikom za škropljenje listja od spodaj.

Slika 4. nam predstavlja zelo priporočljivo škropilnico »hidrolino«, ki se razločuje od »Avstrije« zlasti po načinu, kako se jo goni.

Ta škropilnica je izborna in je škoda, da je še tako malo razširjena.—

Slika 5. nam kaže samo delovanje škropilnico »avtomato« pri polnjenju. Pri njej se v škropilnico galico napumpava, mesto vliva. S tem se razvije v brenti zračni pritisk, ki galico potem sam izpihuje in zato ni treba pri nji med škropljenjem nič pumpati. Ta

Podoba 5.

Trtna škropilnica „Avtomata“ s pumpo „Avtomata“ pri polnjenju brente.

sredi napeljana medeno cev, skozi katero teče galica k razpršilniku (pod. 6.)

Posebno dobro je pri Nechvilovih škropilnicah tudi to, da se dobi vse nadomestne dele škropilnic po prav nizki ceni in da se dajo razpršilniki, cevi itd. uporabiti pri vseh škropilnicah, ker imajo enake vijakove zareze.

Vso pozornost je treba obrniti tudi škropljenju grozdja.

Ako nastopi peronospora zgodaj, to je pred cvetjem, med cvetjem ali kmalo po njem, potem je v stanu uničiti tekom nekaj dni ves zarod. Zarod se posuši in odpade.

Dostikrat je peronospora na listju komaj vidna in zarod je že napaden. To smo videli zlasti pogostoma v deževnem letu 1910.

Lansko leto je provzročila na ta način peronospora na Nižjem Avstrijskem mnogo škode.

Pri preiskovanju so dognali, da se je naselila glivica najprvo na grozdnih pecljičkih in da je prešla odtod v grozdne jagode. Zato je treba zavarovati zarod koj, ko se razvije, pred boleznijo. Škropljenje samo, dasi je potrebno, v taki slučajih, navadno ne izda zadosti, ker se mladih grozdičkov škropilna zmes težko prime. Zato se priporoča rabiti poleg škropljenja tudi ga-

škropilnica je zelo priporočljiva zlasti za večje posestnike, ker se naroči k eni pumpi lahko več brent, tako da dela z eno samo pumpo lahko več škropljačev. Škropilnica »avtomata« je jako močna, razvija močan pritisk in se da še posebno dobro uporabiti za škropljenje drevja, špalirjev, belenje itd., zlasti če s omislimo k njej bambusov drog, ki ima

lico v obliki prahu, s katerim se grozdje popraši (poštupa). Fini prah zaleze bolj v zarod kot tekočina.

V tem oziru se je dobro obnesel na Ogerskem l. 1910 preparat, ki ga prodaja pod imenom »Pulvazuro« zadruga ogrskih kmetovalcev (Magyar mezőgazdák szövetsége) v Budapešti (V. Alkotmány-utca 31).

V Istri sem videl l. 1910. uporabljati v to svrhu z dobrim uspehom čisto, zmleto galico, katera je bila zmešana z žveplom.

Tako z galico pomešano žveplo imenujejo tam »zolfo ramato« (bakreno žveplo). To sredstvo učinkuje proti peronospori in ob enem tudi proti plesnobi (oidiju).

Več kot 3% galice ni priporočljivo da vsebuje tak preparat, ker bi sicer prosta galica lahko trte opalila.

Sredstvo se dobi lahko pri tvrdki Egydio Rocco v Poreču (Parenzo) in tudi pri tržaških tvrdkah.

Na Nemškem izdelujejo podoben preparat pod imenom »Floria-Kupfer-Schwefelpulvat«, ki se dobi v kemični tvornici Dr. H. Noerdlinger-ja v Flörsheim-u na Nemškem.

Pri uporabi teh praškov se mora poleg škropilnice »Avtomata« vškropljenja, grozdje tudi še prašiti (štupazvezi z bambusovimi drovti) z navedenimi sredstvi in sicer tako, kakor smo navajeni pri žveplanju proti plesnobi (oidiju). Prvič se toraj oprashi koj, ko se pokaže zarod, v drugič pred cvetenjem in v tretjič koj po končanem cvetenju.

(Sledi še.)

Navodilo.

kako naj se zatira peronospora na Primorskem.*)

1). Kakor hitro so trtni poganjki dolgi 15 cm, naj se trte požveplajo z žveplom, kateremu je primešano 3—5% modre galice. Kakor hitro dosežejo poganjki dolžino 20 cm, naj se po-

Podoba 6.

Škropilnica »Avtomata« vškropljenja, grozdje tudi še prašiti (štupazvezi z bambusovimi drovti) z navedenimi sredstvi in sicer tako, kakor smo navajeni pri žveplanju proti plesnobi (oidiju). Prvič se toraj oprashi koj, ko se pokaže zarod, v drugič pred cvetenjem in v tretjič koj po končanem cvetenju.

škrope z galično - apneno raztopino (od začetka do polovice maja).

2). V drugič naj se poškrope trte 15 dni za prvim škropljenjem (od polovice do konec maja). Ako se je vsled deževnega in toplega vremena bati hitrega razvoja trtne bolezni, naj se poškropi v drugič za osem dni po prvem škropljenju.

3). Tretje škropljenje naj se izvrši, ne glede na to, ali trte cveto ali ne, približno 20 dni za drugim škropljenjem (sredi junija).

4). Od začetka do polovice julija naj se poškrope trte na vsak način v četrtič. V navadnih letih in v odprtih legah pri visoki kakor tudi pri nizki vzgoji trt zadostuje štirikratno škropljenje. V ravani, v zaprtih legah, ter v deževnih letih je pa potrebno pet do sedemkratno škropljenje. Ako toča ali burja poškoduje trte, naj se trte takoj poškrope.

Za vsako škropljenje zadostuje 1% galično-apnena raztopina. Le v zelo deževnih letih naj se rabi $1\frac{1}{4}$ do $1\frac{1}{2}$ % raztopina. Pri vsakem škropljenju naj se poškrope vsi zeleni trtni deli, toraj tudi zarod ali grozdički. Po novejših izkušnjah se je dogladno, da je neobhodno potrebno poškropiti listje od dolnje strani.

C. kr. nadzornik za vinarstvo na Primorskem.

*) Po izkušnjah v državnih trtnih nasadih in potovalnih učiteljev za kmetijstvo na Primorskem.

DRUŠTVENE VESTI.

»Goriško kmetijsko društvo« v Gorici — Koroški trg Attemsova palača) ima v zalogi naslednje kmetijske potrebščine:

Čilski soliter, vsebujoč nad $15\frac{1}{2}$ % dušca, kvintal po 32 K;

Superfosfat s 14 odstotki v vodi raztopne fosforove kisline, kvintal po 7 K;

Tomazovo žlindro 16 odstotno, znamka »Zvezda«, kvintal po 6 K;

Kalijevo sol 42 odstotno, kvintal po 14 K;

Orehove semlete tropine, zajamčene s 47% be-

ljakovin in tolšče, v vrečah po 75 kg, po 22 vin.;

Gumijeve trakce za cepljenje trt v zeleno, znamka »Royal«, kg po 28 K, znamka »Trissin« kg po 32 K.

Fichtenin agra, sredstvo zoper razen mrčes, kg po 3 K ali $\frac{1}{4}$ kg po 80 vin.

Žvepleno moko in sicer »doppio raffinato« kg po 16 v, »ventilato« kg po 18 v in galično žveplo (zolfo ramato) kg po 20 v.

Razen prejnavedenega blaga ima vedno v zalogi pristne debele in drobne otrobe, sol za živino, razne trtne škropilnice, žveplalnike za sode, različna jeklena oralna i. t. d.

Društveniki, bivajoči na Krasu, si omislijo lahko modro galico, Tomaževo žlindro, kalijevo sol, orehove semlete tropine, gumijeve trakce in drugo po tu navedenih cenah pri »Centralni podružnici Gor. kmet. društva za Kras« v Sežani.

Vabilo

na skupno naročbo modre galice.

Podpisano društvo vabi na skupno naročbo 98/99 odstotne modre galice vse one društvenike, ki niso z njo dovolj preskrbljeni. Naročbe se sprejemajo pod naslednjimi pogoji.

1. Cena se določi ob prihodu galice v zalogo.

2. Za vreče bo moral plačati naročnik, kolikor v istini stanje. Kdor vzame sod, zaračuna se mu samo galica, a sod dobi zastoj.

3. Pri naročbi je plačati 15 K varščine za vsak naročeni kvintal ali 3 K za vsakih 20 kg. — Kupno ceno s pribitkom drugih troškov je poravnati pri izročitvi galice, če se ni pri naročbi drugače zgodilo.

4. Naročbe se sprejemajo v uradu podpisanega društva, samo do **20. maja t. l.**

Gorica, dne 2. maja 1912.

Goriško kmetijsko društvo.

Vabilo

k

rednemu občnemu zboru „Goriškega vinarskega društva“

registrovane zadruga z omejenim jamstvom v Gorici,

ki se bo vršil

v smislu §§ 9, 13, 17, 18, 10, 20. in 32 društvenih pravil

v četrtek 16. maja t. l. ob 10. uri predp. v prostorih
hotela pri „Zlatem Jelenu“ v Gorici.

VSPORED:

1. Čitanje in odobritev zapisnika občnega zbora od 28. septembra in 15. oktobra 1911;
2. Poročilo nadzorstva občnemu zboru o delovanju za VI. upravno dobo;
3. Potrjenje bilance za leto 1911;
4. Volitev odstopivšega člana načelstva (§ 13);
5. Sprememba pravil (§ 32) in sicer §§ 12 in 26;
6. Slučajnosti.

GORICA, dne 25. aprila 1912.

K mnogobrojni udeležbi vabi vse svoje društvenike

Načelstvo

„Goriškega vinarskega društva“,

reg. zadruga z omejenim jamstvom v Gorici.

Predsednik:

V. Dominko.

Član načelstva:

A. Jakončič.

OPOMBA: V slučaju, da bi prvi občni zbor ne bil sklepčen, velja za ta slučaj odstavek 3. na strani 32. društvenih pravil pod naslovom „Prememba pravil“, ki se glasi: „§ 32. odst. 2. in 3. Ako bi ne bil prvi občni zbor sklepčen, se vrši eno uro kasneje drugi občni zbor z istim dnevnim redom in ta občni zbor je sklepčen pri vsakem številu glasov.“